

Regionálne Trampské Združenie - Pezinok

Malokarpatský občasník

ročník 2

4/2010

Valašské Klobouky - T.O. Shangri-la, Jún 2010

Blatošlap 2010

Náš tradičný jesenný pochod sa konal aj tento rok. Blatošlap 16.10.2010 sme sa stretli na autobusovej zastávke Modranská vo Vinosadoch o 9:00 h. Ústrednou témou tohoročného Blatošlapu bola Holubyho lesostep.

Krátko po deviatej hodine sme sa presunuli ku kaštieli vo Vinosadoch. Bolo nás 32 a k tomu 2 deti. Podporiť nás prišiel aj starosta obce Vinosady, ktorý nám porozprával zopár zaujímavostí o kaštieli, o obci a jej okolí. Keďže bol kaštieľ našou prvou zastávkou, tak sa účastníci dozvedeli aj o jeho histórii. Ďalej sme pokračovali cez vinohrady k lesu, kde bola druhá zastávka a potom cez pustáky, lúky a lesostep až k priehrade v Kučišdorfskej doliny. Odtiaľ sme pokračovali cez les ku kremencovému bralu a potom dolu na Blatinu. Celkovo bolo 12 zastávok.

Na Blatine bolo ukončenie Blatošlapu 2010, kde účastníci dostali Prírodovedného sprievodcu Holubyho lesostepi. Samozrejme bolo nachystané aj občerstvenie. Záver sme si spravili spoločnú fotku a postupne sme sa rozišli domov. (Pripravujeme zverejnenie celého sprievodcu Holubyho lesostepou už v budúcom čísle . redakcia) ©Rendy

Novembrový šlapáčik

Sedemnásty november si kamaráti z lodenice Gidra pripomenuli šlapáčikom zo Zochovej chaty cez Medvediu skalu, Kuklu do Budmeríc O 10:00 hod. sa vyrazilo k Medvedej skale, podaktorí skontrolovali jaskyňu, na Kukle sme sa potešili pekným výhľadom z rozhľadne, občerstvili sme sa na búde T.O. Dolina a ďalej sme šliapali smer Budmerice rybník, kde nás čakalo občerstvenie. Trasa bola dlhá cca 13 km. Zúčastnilo sa na naše prekvapenie zhruba 50 kamarátov . Pošmykli sme si na dobrej cigánskej Ahoj o rok !

zdroj lodenica Gidra

Slečne údolie.

VI. pokračovanie

Z hytérie SOP – Pezinok 1972 – 1977

V Malých Karpatoch neďaleko mestečka Pezinok na Slniečnom údolí, sa stretávali Takmer všetky Pezinské osady. V roku 1972 vznikli Spojené osady Pezinské, ktoré tvorili osady T.O. Mexico, T.O. Scarabeus, T.O. Zálesák, T.O. Zlatý Sup, T.O. Čierny Bobor a neskôr aj T.O. Škaredáci. Spojené osady Pezinské prispievali počas trampských aktivít k zviditeľňovaniu trampingu v Československu

a hlavne na Slovensku v Čechách bol trampingu už na ďaleko vyššej úrovni ako

na Slovensku. V spolupráci s vtedajším Lesným závädom Pezinok a vtedajším riaditeľom p. Dubíňom a oddelením pestovateľskej činnosti v zastúpení Ing Šišom prevádzalo sa zalesňovanie ihličnatými a listnatými drevinami, zhotovovali sa lávky lavičky studničky niečo na spôsob lesoparkovej úpravy čistenie lesa po odpadkoch a podobne. Po reorganizácii LZ Pezinok spoluprácu na novovytvorený záväd pozastavil niektoré činnosti lesoparku s tým, že ho začali budovať len pre Bratislavu a tým začali pre tramping na Slovensku kruté časy sprevádzané vyhánaním z lesov a prenasledovaním vtedajšou VB. Pôsobnosť SOP trvala do roku 1977 kedy došlo k útlmu aktivít z rôznych názorových pohľadov na trampov z pohľadu nového Lesného závodu Bratislava ako aj nového aparátu Lesnej správy Pezinok či VB, ktorí pre tramping a spoluprácu nielen s pezinckými trampmi nemali pochopenie ani záujem a považovali trampov za škodnú v lese na dlhú dobu a neskôr pre šikanovanie trampov došlo k izolácii trampov čo viedlo k jednému z dôvodov rozpadu SOP- Pezinok a následne i z dôvodu nespokojnosti osád s prezentáciou sa pod vlajkou SOP- Pezinok, čím by zanikli prakticky osady

Pezinka a tak na novembrovej slezine šerifov 1977 odsúhlasili zánik SOP- Pezinok a tiež i ďalšie dôvody iných záujmov osadníkov alebo základná vojenská služba, odchod do cudziny, oženenia a odsťahovanie z Pezinka.

Aktivita trampov a trampingu po tomto období dostala už len individuálnu formu mnohí odišli do iných lokalít Zochová chata, Píla, Rača,

Dubová. Pezinské osady sa stiahli do rekreačnej oblasti Slnčné údolia kde mali aké také zázemie z pozície už oficiálne vybudovaných chat. Ich aktivity boli individuálne pokračovalo sa hlavne vo výsadbe stromčekov zalesňovaní, istení lesa po ťažbe v spolupráci s pracovníkmi Lesov, lesníkmi pp. Jurčíkom, Holčíkom, Vlasákom ktorí mali aké také pochopenie pre chatárov trampov a občas aj s poľovným združením Lieštiny. T.O. Škaredáci, ktorí sa zapájali do aktivít Spojených osád Pezinok sa neskôr prezentovali ako trampská kapela Škaredáci, časom zmenili názov na country kapelu ARION a dodnes jej aktivitami a vystúpeniami spríjemňujú chvíle nielen Pezinčanom, ale sú už známi na mnohých miestach Slovenska, Čiech a Moravy. V súčasnosti môžeme povedať, že po nežnej revolúcii nastal čas

uvoľnenia a súčasné Regionálne trampské združenie Pezinok je akýmsi pokračovateľom aj keď nie v tom pravom slova zmysel „Spojených Osád Pezinských“.

Podklady poskytol a spracoval 20.11.2010 Lewis. Pokračovanie v budúcom čísle.

PEZINSKÉ BANÍCTVO

2. Pezinské zlaté baníctvo v 18.-19. stor.

(časť druhá)

V roku 1821 požiadalo o údel nové ťažiarstvo "**sv.Michal a Nová Marianna štôľňa**", založené v roku 1800 Toto ťažiarstvo malo sídlo v Bratislave a existovalo skoro 10 rokov. Vlastnilo dokonca vlastnú stupu a prvú výrobu zlata vykázalo v roku 1823. Ťažiarstvo sa usilovalo predovšetkým o podfáranie starých, zatopených výdobývok v Marianna štôľni, ktorá sa javila naďalej veľmi nádejne. Dokonca v 1830 uzavrelo s ťažiarstvom MTJ zmluvu o bezplatnom získaní Dedičnej štôľne Terézia, ktorou chcelo odvodniť staré zatopené dobývky. Od realizácie tohto projektu zišlo z dôvodu zániku ťažiarstva. V roku 1822 boli v prevádzke ťažiarstva MTJ už len 3 štôľne: Dedičná štôľňa Terézia, Jozef a obnovená Marianna. V tom čase zamestnávalo ťažiarstvo MTJ 55 zamestnancov (30 robotníkov, 6 pomocných robotníkov a 1 sluhu na baniach a 10 robotníkov a 2 sluhov na stupách). Dá sa povedať, že tento rok bol prelomový v ťažbe zlata v pezinských horách, dočasne totiž zastavil úpadok, ba dokonca začal obdobie najväčšieho rozkvetu pezinských baní. Podľa dostupných informácií mala žila, ťažená vo všetkých troch štôľňach, hrúbku 30-40 cm a výťažnosť 63-78g zlata z tony. Dedičná štôľňa Jozef bola v tom čase vyrazená až do dĺžky 1000 metrov.

V roku 1827 zaznamenáva ťažiarstvo Marianna, Jozef a Terézia štôľne najvyššiu ťažbu zlata. za 18 mesiacov sa tu vyťažilo 20,75 kg zlata, ktoré bolo svojou kvalitou prirovnávané ku zlatu arabskému.

V roku 1834 ťažiarstvo MTJ vyzmáhalo starú štôľňu Michal po ťažiarstve MNM a zažiadalo o údel banskej miery na zlatú kremennú žilu, ležiacu asi 70 metrov od ústia štôľne s priemernou výťažnosťou 3g/tony. V rovnakom období podnikalo ťažiarstvo MTJ aktivity tiež na antimónovom ložisku Kolársky vrch. V roku 1837 sa pracovalo na štôľňach Jozef Hadrián a František Xaver.

V roku 1838 požiadalo ťažiarstvo banskosúdnu substitúciu v Pezinku o kutáciu licenciu na vyhľadávanie zlatonosných a iných žíl v okolí Modry.

Z týchto čiastkových aktivít vyplýva, že roky 1834-1840 boli v znamení rozvoja ťažby na vlastnom ložisku, ale tiež v snahách o zmáhanie periférnych ložísk. V tom čase bol princípálom ťažiarstva pán Szlemenicz, doktor práv a profesor práva na bratislavskej kráľovskej univerzite. Žiaľ, tieto aktivity skončili neúspechom a nasledovala hlboká depresia.

V štyridsiatych rokoch 19.storocia sa v oblasti pezinského baníctva objavuje nový podnikateľ - Augustín Várhegyi, štátny pokladník a cestný občan Banskej Štiavnice. V roku 1842 začas so zmáhaním starej štôlne František Augustín (neskôr nazývanej tiež Pomoc božia), ktorá ležala východne od Starého mesta a bola to pravdepodobne štôľňa, známa dnes ako štôľňa Pri poľovníckej búde. Okrem nej mu patrila ešte štôľňa Ferdinand a na pálfyovských cajlanských pozemkoch štôlne sv. Mária a sv. Ľudovít.

V roku 1843 postavil Várhegyi vlastnú stupu Klement v Hrubej doline pri dnešnej štôlni Palatín. Využil tak predchádzajúce skúsenosti ťažiarstva MTJ s nedostatkom vody v Staromestskom potoku a orientoval sa preto na výraznejší Cajlanský potok. a súčasne využil bohaté zdroje nezamrzajúcej krasovej vody. Várhegyi sa však už neorientoval hlavne na zlaté rudy, ale preorientoval svoje zámery na pyrit-pyrhotínové rudy, nachádzajúce sa nad stupou Klement. Pokúšal sa o výrobu zlatostrieborného koncentrátu s kýzových rúd, no tento projekt skončil neúspechom a Várhegyi sa spätne preorientoval na svoje zlaté žily a začal s razením generálneho banského diela Jozef Palatín Zubau štôľňa smerom od svojej stupy pod štôľňu Augustín. Štôľňa mala byť dlhá asi 1000 metrov a mala podfárať zlaté žily, ležiace asi o 160 metrov nižšie. Tento nádejný projekt, ktorý mohol priniesť zvrát v osudoch pezinského baníctva sa však neuskutočnil, pretože Várhegyi sa dostal do súdnych sporov so svojim spoločníkom Karisom a od roku 1850 postupne žiadal banský súd v Pezinku o povolenie pracovného kludu.

V roku 1854 Várhegyi predával svoj podnik A.Pappelovi, ktorý chcel pokračovať v razení Jozef Palatín Zubau štôlne, no ani jeho zámer nevyšiel. Dne je táto štôľňa dlhá len 300 metrov.

Pred rokom 1850 sa princípálmi ťažiarstva MTJ stali dedičia grófkya Esterházyovej z Galanty. Ani im sa však nepodarilo zlepšiť nepriaznivú situáciu ťažiarstva. V roku 1850 ťažiarstvo vyprodukovalo 731 gramov zlata a 119 gramov striebra v celkovej hodnote 950,59 florénov, o rok neskôr už len 383 gramov zlata a 70 gramov striebra v celkovej hodnote 507,32 florénov.

Zdá sa však, že dedičia grófkya Esterházyiovej svoje podieli predali niekedy pred rokom 1854, pretože v tomto roku pozostávalo ťažiarstvo MTJ zo 14 ťažiarov, ktorí vlastnili spolu 44 kuxov. Najviac - 12 kuxov - vlastnil A. Gredter.

V nasledujúcom období rokov 1855-1857 sa ťažba zlata čiastočne zvýšila na 400-500 gramov zlata, v roku 1858 dokonca až 750 gramov zlata. V roku 1860 to bolo už len 300 gramov surového zlata. Dňa 1.12.1860 bolo rozhodnutím banskobystrického župného súdu vymazané ťažiarstvo MTJ z knihy ťažiarov a miesto neho bolo zapísané Ťažiarstvo štôlne Marianna, Terézia a Jozef pezinských zlatých baní, ktoré bolo ustanovené už v roku 1858. Avšak aj toto ťažiarstvo bolo rozhodnutím župného súdu v roku 1862 zrušené.

Môžeme skonštatovať, že v päťdesiatych rokoch 19.storocia začína nezadržateľný úpadok pezinských zlatých baní a ťažba sa už obmedzuje len na premývanie starých hálď na povrchu. Posledné takto vyťažené zlato bolo odoslané do Kremnice v roku 1861. O tejto činnosti písal aj pán Holuby, ktorý v roku 1856 napísal, že v Pezinku sa premývajú zlato zo starých hálď pri zlatých baniach.

V októbri 1861 mesto odkúpilo zlaté bane i s celým inventárom za 5.200 zlatých od Ťažiarstva Marianna, Terézia a Jozef pezinských zlatých baní. Banský súd v Banskej Bystrici túto kúpno-predajnú zmluvu schválil pod podmienkou, že novým majiteľ baní, teda mesto Pezinok, sa zrieka práva na ťažbu zlata. Následne bolo ťažiarstvo začiatkom roku 1862 rozhodnutím župného súdu zrušené.

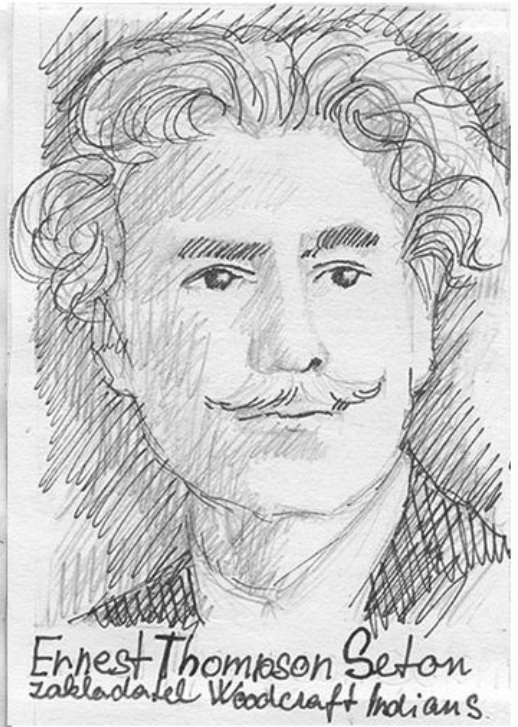
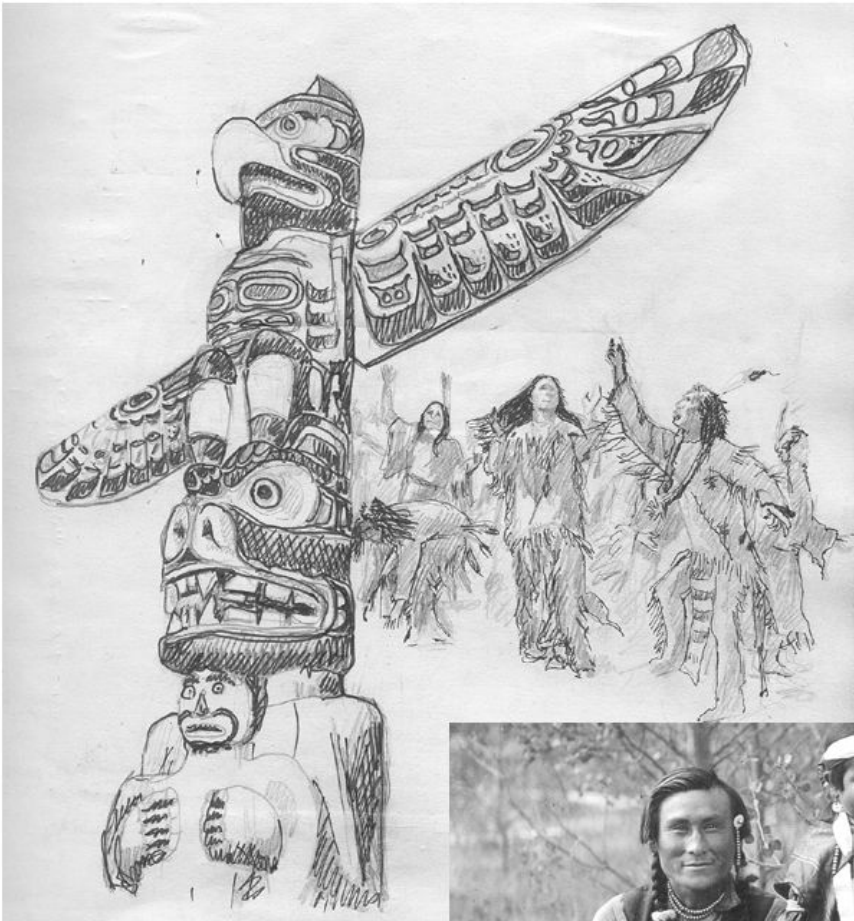
Rok 1861 je vo všeobecnosti považovaný za zánik pezinského zlatého baníctva, no obdobie po roku 1861 sa dá skôr považovať za stagnáciu, pretože isté aktivity sa predsa len vyvíjali. V roku 1866 boli dokonca vykolíkované 2 nové banské polia: Nové banské pole Terézia štôlne, vykolíkované 5.9.1866 a povrchová miera Jozef. Vykolíkovaním banského pola malo slúžiť pravdepodobne na obnovenie prevádzky niektorého obzoru štôlne Terézia a banská miera Jozef slúžila pravdepodobne ako banskoprávny podklad na prebratie haldy Dedičnej štôlne Jozef. V tomto prípade išlo asi len o podklad na sekundárne premytie suroviny z haldy, ktoré sa však neuskutočnilo. Podľa archívnych dokladov patrili obe polia Cajlanskému ťažiarstvu štôlne Augustín. 5.1.1877 bol však na valnom zhromaždení ťažiarstva presadený návrh na odstúpenie banských polí, nakoľko udržiavanie 2000 metrov výdrevy v štôlnach bolo finančne neúnosné. Stalo sa tak pravdepodobne bez toho, aby boli na vykolíkových poliach vykonané akékoľvek nové výdobytky. Ešte v tom istom roku boli obe banské polia vymazané z banských oprávnení.

V roku 1909 prejavilo záujem o pezinské zlaté bane uhorské ministerstvo financií, ktoré sa obrátilo na banské riaditeľstvo v Banskej Štiavnici s dotazom o množstve a kvalite v minulosti zamenených pezinských zlatnatých koncentrátov.

pokračovanie v budúcom čísle (Udô. M.muzeum)

Trampecké hnutí a valašskokloboucko Jaroslav Šperling – Kejpr

Věnováno kamarádkám a kamarádům -- tretie pokračovanie

Psal se rok 1907, když se padesátiletý Angličan Robert Baden-Powell vydal na ostrov Brownsea s asi dvaceti chlapci, aby v praxi vyzkoušel své „zboží“, jak ho zachytil v knize Skauting pro chlapce. Byl to program her pro mládež a Baden-Powell se nechal inspirovat knihou Svazek březové kůry amerického autora Setona, jenž vycházel ze zvyků lesních indiánů.

„Pokusnými králíky“ se pro Baden-Powella stali chlapci pocházející z nejrůznějších společenských vrstev, kteří opustili mlhavý Londýn a během týdenního pobytu měli prokázat, zda dokážou žít pod stanem na nehostinném ostrůvku, kde si svou činnost sami vymýšleli, organizovali a v praxi ji uskutečňovali. Tento pokus dopadl úspěšně a položil základy skautingu. Baden-Powell si vytkl jednoduchý cíl – nabídnout chlapcům mnoho činností nejrůznějšího druhu, které se odehrávaly v přírodě a vedly je k samostatnosti a zároveň k pomoci jednoho druhému. K překvapení zakladatele skautingu se toto hnutí velice brzy rozšířilo i do dalších zemí – první oddíly vznikly v Kanadě, Austrálii, Novém Zélandu, Indii, Chile, Argentíně, skauting se objevil v zemích kontinentální Evropy... Spustila se doslova lavina.

Portrét lorda Baden-Powella

Repro KT

WOODCRAFT INDIANS A SKAUTING - PŘEDCHŮDCI TRAMPINGU

Zvláště bych chtěl vyzvednout osobu E. T. Setona, lovce, spisovatele, přírodovědce a malíře zvířat, nazývaného též Černý Vlk. Narodil se v Anglii v roce 1860. V jeho pěti letech se rodina přestěhovala do Kanady. Žili v západních pralesích. Po studiích v Evropě se několikrát stěhoval a toulal se po americké divočině. V roce 1902 uspořádal na svém pozemku v městečku Cos - Cob ve státě Connecticut první woodcrafterský tábor v USA. Postavil na místě, jím nazývaném Windygoul, indiánské teepee, které koupil od indiánů a připravil program. Chlapci strávili na Windygoulu sobotu a neděli. Pak je Černý Vlk pozval, aby přišli v létě znovu. A tak přišli. Pobývali na čerstvém vzduchu, běhali, plavali, stříleli z luky, hráli hry, spávali venku. Začali si říkat Setonovi indiáni. Tak vzniklo hnutí mládeže Woodcraft Indians.

Seton zveřejňoval v časopise Ladies Home Journal články pro chlapce. Měly velký úspěch a vycházely v nákladech 800 tisíc výtisků měsíčně. Hnutí rychle rostlo. V roce 1903 vydává román Dva divoši a o osm let později Rolfa zálesáka. Každým rokem vychází nové vydání základní příručky Svítek březové kůry.

V roce 1904 odjel do Anglie, aby hnutí prosadil i tam. Povedlo se mu to až o dva roky později díky generálu Badenu Powellovi, který jeho myšlenku přizpůsobil anglickému prostředí, zavrhl indiánského ducha, orientoval se na vojenství a hnutí dal jméno Scouting, podle mladých zvěďů v burské válce.

Kolem roku 1908 působilo v USA v Setonově samostatné organizaci na 100 tisíc woodcrafterů. Přesto ale byli nakonec Powellovi "Boy Scouts" dlouhodobě úspěšnější. Seton postavil před americkou mládež jako vzor ideálního indiána, a tím nebyl přijatelný. Krvavé memento dějin indiánských kmenů a dobytí země, která bílým Američanům nepatřila, bylo nevhodnou připomínkou politikům, kteří měli střežit "čistotu" americké demokracie. Společnost, která po staletí proti indiánům bojovala, nemohla připustit, že by měli být primitivní indiáni bráni jako ideál amerických dětí.

K nám se woodcrafterské hnutí a skauting dostává kolem roku 1912 a na jejich podhoubí vzniká trampské hnutí s dřívějším názvem Divocí skauti. V době dospívání se mnohým chlapcům s romantickou duší stal skautský kroj těsný. Zatoužili po volnosti, po cestách bez hranic a omezení. Nesesedla jim skautská disciplinovanost. Spávali pod širým nebem, přikrývali se dekou. Později nosili stočený pytel zavěšený přes rameno. V něm zápalky, misku na vaření a skromné zásoby. Vandrům říkali „jdem na toulku“. Zlákání romantikou Mayových spisů a touhou po modrých dálkách opouštějí město s krajícem chleba a kouskem špeku. Skauty a trampy mnohé rozdělávalo, ale láska k přírodě je spojovala a zvláště woodcrafteri měli k trampům dost blízko. Někteří trampové ani na skauting zcela nezanevřeli - např. Bob Hurikán, který vedl skautský oddíl v Junáku a Jan Noha - Rudan zase působil v asociaci woodcrafterů.

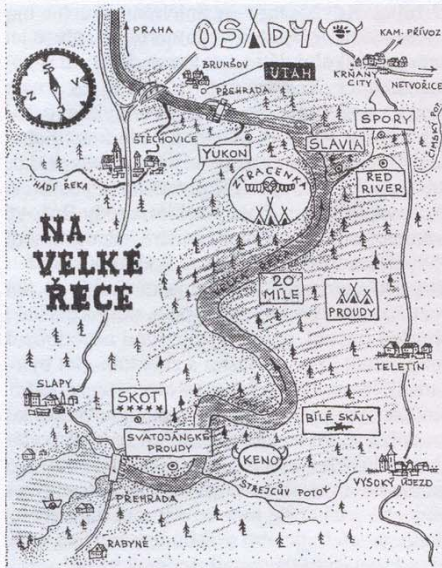

Skautský oddíl Vatra (r.1920)

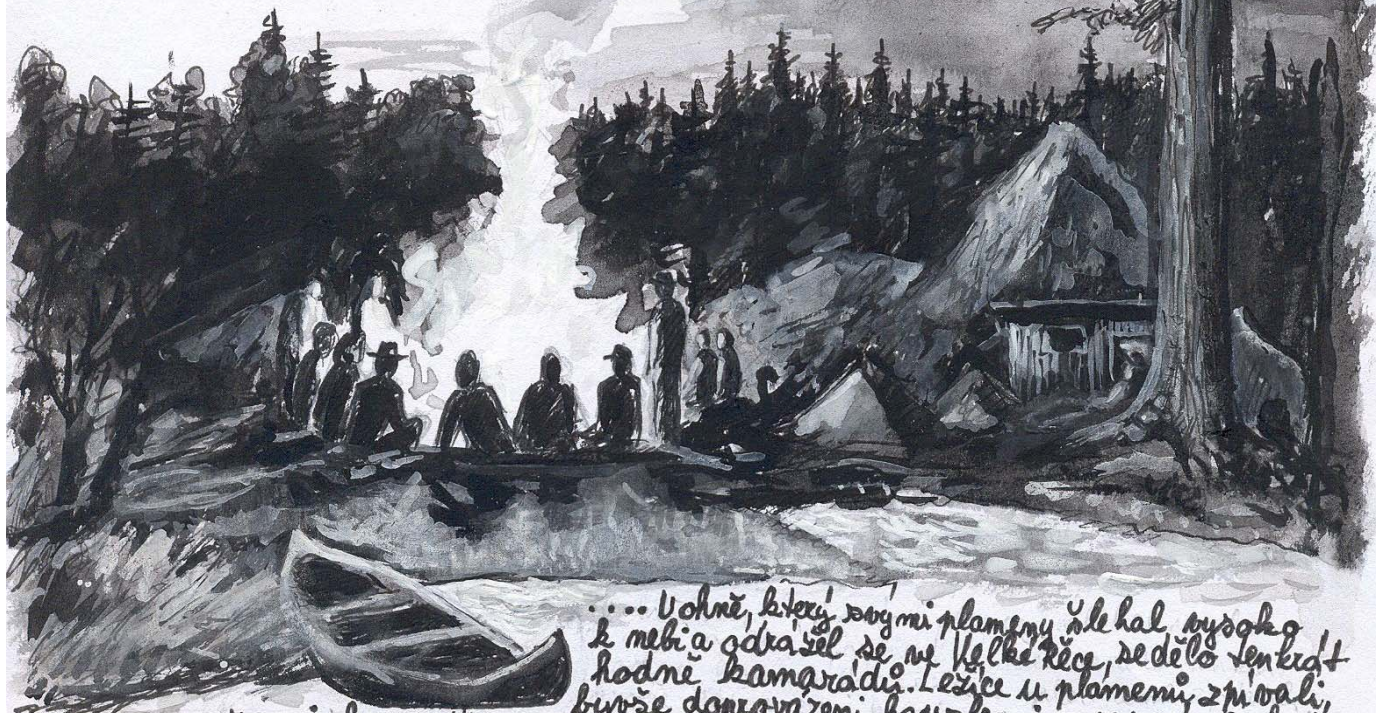

TRAMPING na Veliké řece

Ztracenka v r. 1924

... Uohně, který svým plameny šlehal vysoko
 k nebi a odrazil se ve Veliké řece, se dělo jen krátké
 hodně kamarádů. Ležící u plamenů zřívali,
 bývalé doprovázení houslemi a písněmi byla-
 zami kanadánů Serce a Mottla... A tak vzniklo jméno první
 frampské osady, které navazovalo na staré tradice "Tábora Rivarych", jme-
 no známé a slavné, "Ztracená Naděje!" (Bob Hurrikán - Trampské žarky)

STR.7 - TRAMPSKÉ Hnutí A VALAŠSKOKLOBUCKO

pokračovanie v budúcom čísle

Perla Posázaví a trampové - IV.

V roce 1957 vzniká v Ledči dívčí tramská osada Albatros. Rok nato ji šest kamarádek přejmenuje na T. O. Mexiko. Počátkem šedesátých let přijmuly do osady čtyři kamarády a odsouhlasí si název Havaj. Osadní camp mají ve Stvořidlech u jeskyně a na ostrově, který dnes již neexistuje. Na vandry vyrážejí často a po celé republice včetně Slovenska. Jména jednotlivých členů osady neznám. Zním jméno kamarádky, která společně se svoji sestrou osadu zakládala.

Foto č. 9 Zakladatelka ledečské dívčí osady, Marie Roučková – Marry

Foto č. 10 Sestry Roučkovy s kamarády na kempu ve Stvořidlech

Čtenáře asi překvapí. Oblíbená a svými žáky respektovaná učitelka Marie Roučková-Mary. Lásky k přírodě Maruš zůstala dodnes. Se svým kamarádem Pepou Kolářem-Štetináčem, který začal trampovat tak jako já na Želivce, rybaří a Pepa, člen rybářské stráže dohlíží na dodržování pravidel a pořádku v povodí naší Zlaté řeky. Nerozluční kamarádi již aktivně netrampují ale s trampy jsou stále v kontaktu. T.O. Severní Californie ze Světlé nad Sázavou díky nim získala svůj osadní camp. O této zajímavé osadě se zmíním později. Na moji výzvu k trampům, která vyšla v LN se nikdo jiný nepřihlásil. Napsal mi přítel p. Pražáka, dlouholetého správce kina, pan Jaroslav Švec z Havl. Brodu. Vzpomíná na trampy a jejich činnost v třicátých letech, kdy ve Světlé studoval na měšťanské škole. Trampové z tehdy Německého Brodu jezdili na Sázavou poblíž osad Nová Ves, Dobrá, Horní Pohled. Na svých osadách sportovali. Soutěžilo se tak jako na jiných osadách hlavně ve volejbalu. Ač sám nikdy netrampoval, má trampy za slušné lidi. Tímto p. Švecovi a p. Pražákovi děkuji. V sedmdesátých letech na příkaz strany Armáda a VB za pomoci části lesníků ničí trampské stavby, které nejsou oficiálně povoleny. Nejvíce se vyřadí v Brdských lesích. Vypalují a vyhazují do vzduchu, sruby, boudy a přístřešky, které celá léta sloužily k úkrytu před nepohodou. Tentokrát se ale trampové postaví na odpor. Lesákům, kteří likvidátory k pečlivě ukrytým stavbám vodí, podřežou v jejich revíru posedy. Nejsou všichni myslivci stejní a tak nás ti, co s námi sympatizují včas varují. Komanč nakonec pochopí, že honit trampy, kterým je příroda druhým domovem po lesích, je předem prohrané. Nastává opět příměří. Počátkem 80tých let přichází poslední vlna emigrace. Jednak z Jugoslávie, kam se jezdí k moři a při cestě na Kubu zůstávají cestující a trampové, kteří nevěří, že v socialistickém Československu Rudochům již zvoní hrana, v Kanadě. Při vzpomínkovém týdnu na Jana Palacha a Jana Zajíce, mladého trampa, kteří se na protest proti okupaci naší vlasti v srpnu 68 upálili, si zabrečíme. Na Václaváku zase předvádí svou sílu a omezenost Úderná pěst vládnoucí strany s pendrekem a slzným plynem, v lednu 1989.

V listopadu téhož roku zmydlí študáky. Řekneme si dost, končíte a v pondělí jim jdeme na Vendovo náměstí s Láďou Svobodou a Mílou Škvorem zvonit klíčkama umíráček. Vydržíme to celý týden. Odměnou je nám pořádná rýma a možnost cestovat. To se nám později v důchodu hodí a tak jsme byli loni v Jílovém u Prahy v muzeu, kde je expozice trampinku. Letos musíme šetřit a příští rok si pojedeme do Prahy vyhlédnout v teplovodních kanálech tábořiště na zimu. Tady mohu ukončit kapitolu o trampování za vlády komunistů.

Foto č. 11 - L. Svoboda a autor 1971

pokračovanie v budúcom čísle

Czarna Hańcza – 2010

Lackie 2010

25.7.2010 Buda Ruska – Fracki

Ráno po dobrých raňajkách a spoločnej fotografii sme boli opäť pripravení vyraziť na vodu. Vzhľadom k včerajšiemu blúdeniu Klačko určil prvú a poslednú posádku – a tak sme vyplávali. Foťáky a mobily nabité a aj my sme boli plní elánu. Tentokrát nás čakala pohodová cesta po prúde rieky. Zo začiatku tiekla rovno, neskôr sa začala kľukatiť. Cestou nás sprevádzali labutie rodinky, divoké kačky a veľké množstvo vážok, mušiek

a motýľov. Aj flóra naberala na krásu. I keď rastlinstvo na súši bolo zastúpené prevažne miešanými lesmi, okraje riečky lemovalo trstie, ktoré ohraničovalo nevšedné vodné záhradky. Striedali sa tu rôzne políčka „šalátu“ aj ostrej trávy, ktoré na hladine skrášľovali biele a žlté lekná. Cestou na mólach domáci predávali syrové korbáčiky aj domáce koláče - „jagodzianky“. Naša prvá zástavka však bola až pri stanovisku so

zaujímavým majákom na vrchu pumpy na vodu, kde ponúkali kávu. Domáci boli milí a zhovorčiví. Vraveli, že väčšina obyvateľstva popri toku riečky tu býva len počas sezóny

– od mája do konca augusta, a denne po riečke popri nich prepláva cca 200 ľudí. Káva aj oddych padli vhod a my sme sa s nimi rozlúčili a pokračovali ďalej. Sem-tam sme si urobili prestávku aj na vode – a to hlavne podľa vodáckeho (amerického) zvyku, keď sme zbadali most. Vtedy sa člny pletencom rúk spojili do katamaranu a každý - Kapitán i Háčik sa potúžil glgom životodarnej tekutiny. Pri jednom z takých mostov sme aj na chvíľku vystúpili na breh pretiahnuť si kĺby, poobdivovať tabakové pole a Ivan sa aj (nechtiac) osviežil vo vode. Obedňajšiu prestávku sme si urobili až kúsok poniže, kde nás stretol aj náš pešiak Janko-Hrzavý. Zvyšok cesty ubehol rýchlo a pre niektorých aj „mokro“. To posádka člnu v zložení Johan a Maťo nevybrali úsek, kde stál v strede toku strom a konár ich stiahol dole. Vodná fauna sa opäť zmenila. Bolo jej pomenej a priehľadná voda umožňovala voľným okom pozorovať až na 5m hlboké dno s množstvom rýb. Hlbiny sa striedali s piesočnatými plytčinami a vytvárali úžasné zákutia. Cestou „šamanovi „mladí“ opäť nadväzovali medzinárodné priateľstvá až po kemp Fr. Bol položený dosť vysoko, tak sme museli člny povynášať hore brehom až k táborisku. Na brehu nás tam vítali kačice a hore službukonajúci Gula s Karfom a teplou slepačou polievkou s kukuricou. Dobré nám padla. A tí, ktorým nestačilo sa šli dotlačiť

12

do neďalekej reštaurácie. Rozbalili sme už rýchlo camp, lebo sa spustil dážď. Chvíľu sme pokecali pod veľkým slnečníkom, ale zakrátko nás únava zložila. Dážď čoskoro prestal a tí ktorí skončili v spacáčkoch sa v noci priebežne budili na búrlivú debatu pod veľkým slnečníkom „o Soni a sóji“...

Hrzavý: Tento deň som videl veľa bocianov, ponaháňal motýľov a postupne som dochádzal na chuť ich značeniam. Cesty boli kamenisté a pieskové. Používali sa na bežnú cestnú premávku. Cesty v národnom parku sa neasfaltujú. Mal som šťastie, po ceste som sa stretol trikrát s kamarátmi – splavármi

26.7.2010 Fracki – Dworzysko

Úžasné ráno. Práve sme sa s Jankom bavili o tom, akú polievku si uvaríme, keď v kempe zastal „domáci“ a vzadu v aute mal 2 debničky jagodzianok. Najskôr sme nevedeli čo to je, ale boli to výborné šišky nie plnené lekvárom ale čerstvými čučoriedkami. Keďže každú chvíľu spfchlo a citeľne sa ochladilo, rozhodovali sme sa či ostaneme na tábore,

alebo pôjdeme ďalej. Nakoniec sme predsa len vyrazili. Klačko určil prvú (Američania) a poslednú posádku – tú tvorili „mladí panchovci“, aby sme sa nestratili. Tentokrát cesta viedla mnohými zákrutami vo vysokom rákosí, popod nízke mosty, opustené móla a previsajúce konáre stromov – všetko obkolesené lesmi. Tiekla dosť prudko a v zákrutách vytvárala víry. Napodiv všetky posádky ostali suché, zato sa našli medzi nami aj pracovití kamaráti tzv. „rákosníci“ (Karfo s Gulom), ktorí keď zbadali zákrutu,

Gula skríkol na Karfa: „Zapni kosačku!“ a už vykášali všetky zákruty. Aj Slezi s Palom sa snažili byť užitoční – dvakrát zahučali tiež do rákosia. Cestou sme sa dosť rozťahli, takže sme mali chvíľkami pocit, že sme sa stratili. Len občas nás predbehli nedisciplinovaní Poliaci. Palino ako skúsený kapitán síce vravel, že ideme dobre (lebo na vode boli bubliny od vesiel), ale pre môj kľud sa občas postavil a snažil sa zazrieť zelené tričko. Naokolo však bolo ticho. Zrazu sme počuli strašný krik a keď sme sa priblížili, zbadali sme drobnú, zhrbenú starenku, ktorá čosi kričala na Poliakov, ktorí sa pri nej pristavili. Vyzerala ako babka z filmu „Slunce, seno, jahody“. Ihneď sme k nej nacúvali a ja som urobila „cvak“ ... a potom sme zmenili kurz a vyrazili plnou parou vpred. Babka, (ktorá tam predávala „jagodzianky“ a hnevala sa, že kupujeme od mladých v kempe a starším ľuďom v okolí nedáme zarobiť – tak nám to preložili Poliaci) sa totiž na nás tak rozčertila, že sme sa báli, že po nás začne svoje jagodzianky hádzať. Zanedlho sme zazreli aj našich. Oddychovali a obedovali neďaleko drevenej ohrady s kravičkami. Aj my sme sa k nim pridali, dačo sme zhlkli a potom sme pokračovali v ceste. Mali sme namierené do kempu pri Loski, ale keďže tam neboli dobré podmienky na pristátie, vylodili sme sa okolo 15:00 hod. na „poli namiotovom“ v Dworzysku - oproti lesníctvu Loski. Bol to veľký kemp s príjemnými majiteľmi a čo je dôležité aj s malým obchodíkom, kde sme doplnili zásoby.

Keď sme postavili tábor, spoločne sme sa pustili do prípravy guláša. Po jedle nám Slezí všetkým porozdávala pekné privesky z drevených korálok s vlastnoručne nazbieranými mušľami. Poniektorí sa boli pozrieť aj na lesníctvo Loski I, iní trávili čas kúpaním, alebo posedením pri „Zubrovi“.

A ešte nás čakala jedna príjemná udalosť – Paľova žena (z Budmeríc) sa práve dnes dožila okrúhlych 40. rokov, tak sme to všetci spoločne (avšak bez nej) oslávili. Šampanské

strielalo a spev sa od ohňa ozýval až do pol tretej rána. Poniektorí zalomili aj skôr, lebo boli príjemne vyčerpaní zo sauny, ktorú nám pohostinní domáci ponúkli.

Hrzavý: Dnes som šiel viacej mimo značenia a pri tom som musel používať GPS značky KOMPAS. Viacej som sa túlal po bočných cestách. Značenie ciest tu bolo skôr pre cyklistov, stretnúť pešieho bola vzácnosť. Nestávalo sa to veľmi často. Sem tam som stretol cyklistu, aj autá mi občas zaprášili do úsmevu. S našimi - plavármi som sa však stretol vždy šťastlivo na mieste dohodnutom.

27.7.2010 Dworczyko – Mikaszowka

Ráno sme opäť zbalili svoje obydlia a okolo 10:00 hod. sme vyrazili na vodu. Mali sme pred sebou snád' najpeknejší, ale aj najadrenálnovejší kúsok rieky. Jej koryto bolo plné nástrah v podobe popadaných stromov a konárov trčiacich z vody. V jednej zákrute boli aj staré dvere s kovaním, na ktorých sa Lackie s kapitánom Palinom podarilo aj pristáť bez ujmy na zdraví. Prúd rieky už bol znateľný a tak poniektorí, ktorí mali menej skúseného kapitána mali čo robiť, aby to ustáli „nad vodou“. Známa posádka Lewis – Singsing aj dnes obhájila svoje prvenstvo v potápaní zobrali mólo pod vodou . Najskôr to

vyzeralo všelijako, ale nakoniec to vzali športovo a nad potopenou kánojkou kamarátsky zalomili palec. (až o 3 dni neskôr mi Singsing ukázal obrovskú modrinu na pravom predlaktí). K obedu sme sa zastavili v peknej reštaurácii v Jatowom Rogu, kde nás zastihol drobný dážď, ale veľmi nám neublížil. Keď vykuklo slniečko, pokračovali sme v ceste. Zakrátko Czierna Hancza vyústila do vzdúvadla na jednom z prvých troch jazier Mikaszovského jazera. Mali sme však smolu.

Plavebnú komoru práve opravovali, a tak sme museli cez cestu museli člny poprenášať – vlastne až do jazera, pri ktorom sme táborili. Tesne pred vylodením – asi 10m od kraja táboriska - Singsing chcel osláviteľ koniec plavby glgom bieleho vína, ktorý sa im s Lewisom stal osudným. Neudržal stabilitu, vypadol z lode a Lewis išiel spolu s ním ku dnu. A aby sa nekúpali sami, stiahli za odmenu so sebou aj druhú loď, na ktorej bol Tóno s Rudom, ktorí ponúkali víno. Než sme postavili kemp, naši dnešní službukonajúci - Majka s Ivanom a tiež pomocníkmi Hrzavým a Milkou pripravili pre všetkých chutnú živánsku so zemiakmi/chlebom a kyslými uhorkami. Po večeri a chvíľke oddychu tábor spustol. Všetci odišli do civilizácie na druhej strane jazera s neodmysliteľnou krčmou

a chladeným pivom značky „Zubor“. Ostali tam len opozdilci – Tóno, Janko-Hrzavý a Lackie, keď sa náhle spustil lejak a nastala panika. Všetky veci – stany, spacáky a batohy vyhádzané z auta a voľne hodené v kempe sa narýchlo schovávali, kde sa dalo. Než sa ostatní vrátili z krčmy, ten najväčší dážď ustal a mnohí boli radi, že spali v suchu. Len Slezi mala v stane mokro, a tak sa jej zle zaspávalo.

Hrzavý: Dnes ma zas prehovárali na vodu, ale nešiel som - bol som rozhodnutý celú trasu prešliapať. Na svojej púti som stretol aj pohraničnú stráž a to bol znak, že sa blížim k Bieloruskej hranici. V Rygole sa cesta stočila k Augustowmu kanálu a Czarna Hańcza sa tam vlievala do rieky Szlamica. A tak som došiel na začiatok kanála so vzdúvadlom, za ktorým bolo už jazero Mikaszówek s našim kempom.

Augustów Canal

Augustów canal je v európskom meradle unikátne a zriedkavé vodné dielo,

pochádzajúce z prvej polovice 19. storočia. Podáva svedectvo o inžinierskom umení poľských vojenských aj civilných konštruktérov. Jeho cieľom bolo prepojiť rieky Vistula s Neman cez Narew, Biebrza, Netta a Czarna Hańcza a potom sa prostredníctvom rieky Windawa pripojiť k Baltskému moru. Posledná časť sa však neuskutočnila a Windawski Canal nebol postavený. Augustów Canal je s Baltským morom prepojený cez rieku Neman. Hlavnou myšlienkou pre stavbu kanála bolo vybudovanie vlastnej vodnej

obchodnej cesty pre Poľské kráľovstvo, nezávislej na pruskom sprostredkovaní. Výhodné ukončenie "colnej vojny" s Pruskom bol dôvod, prečo sa stavba "windawskej" časti neuskutočnila. V minulosti mal Augustów Canal veľký význam hlavne pre obchodnú námornú dopravu a prepravu dreva na riekach Vistula a Neman. Významnou turistickou atrakciou sa stal už medzi vojnami. Po ich ukončení sa turistický pohyb na poľskej strane zvýšil, bieloruská časť by sa mala dať do prevádzky v najbližšom čase. Canal je známy medzi odborníkmi a milovníkmi vodných športov. Už jeho prví "objavitelia" túto vodnú cestu opísali ako "preslávené majstrovské dielo", s početnými, vkusne postavenými stavadlami, ktoré vedie cez najkrajšie oblasti Mazuri. Má spolu 101,2 km, z toho 20 km je na bieloruskej strane. Začína od Dębowa stavadla na rieke Biebrza a končí Niemnowým stavadlom v Bielorusku. Augustów Canal ponúka veľa zaujímavého aj pre turistov. Po prvé, je to krajina a prírodné hodnoty údolia rieky Biebrza a Netta. Po druhé, to sú hodnoty ihličnatých lesov a jazier a tiež Augustów prales, ktorý Canal delí na východnú a západnú časť. Asfaltové a štrkové cesty vedú v blízkosti jeho brehov popri najkrajších stavadlách ako Przewię, Paniewo, Perkuć, Sosnowek, Tartak a Kudrynki. Pre turistov a cyklistov sú tu zelenou farbou označené chodníky, ktoré vedú pozdĺž kanála od Augustowa na Mikaszówku - vzdialenosť 39,4 km. Najväčším lákadlom je však prechod tejto vodnej cesty na člně, kajaku, alebo kanoe, spojené s nevšedným zážitkom pri prechode cez vzdúvadlá.

28.7.2010 Mikaszowka – Plaska

Aj napriek daždivej noci sa rozvidnelo do krásneho slnečného dňa. Pomedzi stromy sme ponat'ahovali šnúry a dokým sme nezbalili tábor, sušili sme sa. Tí, ktorí mali odvahu spáchať hygienu, zamierili k „narazenej studni s točkou“ uprostred lúky s neďalekým, silne znečisteným „nášlapným záchodom“. Keďže sme vstali skôr, pred odchodom sme sa s Jankom - Hrzávým vybrali doplniť zásoby a tiež pozrieť pekný drevený kostolík, kde v r.2006 pápež Ján Pavol II. slúžil sv. omšu, keď tiež splavoval Augustow kanál. Domáci na jeho počesť pri dome v ktorom spal postavili pamätník aj jeho peknú drevenú sochu.

Okolo 10:30 sme vyrazili. Tento krát už po kludnej vode. Prechádzali sme Augustowym kanálom, ktorý sa skladal zo systému jazier s väčšími a menšími vodnými plochami a s nádhernými zákutiami plnými lekien a vodných rastlín s bohatým zastúpením rýb, kačíc a labutí. Celý kanál je po oboch stranách „vykolíkovaný“ drevenými kolmi trčiacimi z vody pol metra nad hladinou a na každom z nich už stihla vyrásť malá „botanická záhrada“. V tento deň sme prechádzali cez 2 vzdúvadlá. Prvé bola jednodukomorové a pre mnohých to bol naozajstný zážitok. Všetci sme sa tlačili dopredu (hlavne Poliaci), aby nám z toho divadla nič neušlo. Za veľkou drevenou bránou vzdúvadla sa nachádzala krásna vodná plocha a na nej množstvo kajakárov, s ktorými sme počas cesty nadväzovali priateľské vzťahy. Druhé vzdúvadlo bolo dvojukomorové. Najskôr sme vplávali do prvej plavebnej komory, kde nás voda a „morská pena“ vyniesla až na úroveň druhej plavebnej komory. Tam sme čakali na „vlnu“, ktorá nás posunula zase o kúsok vyššie. Lackie so zvedavým objektívom chcela byť stále vpredu, a tak s Palinom natlačili až k vrátam. Lenže voda stále stúpala a stúpala...a keď sa začali vráta otvárať, zbadali, že je zle. Špička kánojky sa nám zasekla vo vrátach a pri otváraní nás začalo ťahať naprieč prúdu. Skúsený kapitán Palino však bezpečne zvládol aj túto situáciu, takže sme nakoniec suchí a s celou kánojkou preplávali.

Za vzdúvadlom v civilizovanej a štýlovej reštaurácii sme si dali dobrý obed s bonusom – voda z Czernej Hanczi bola GRÁTIS - a potom sme sa doplavili do nášho nového táboriska. I napriek nelákavému prostrediu sme sa potešili. Bola tam sprcha s teplou (ale neregulovateľnou) vodou, aj malý bar. Pripadali sme si však ako v kolchoze. Vedľa nášho táboriska sa pracovalo. Do 19:00 hod. jeden „kolchozník“ bagroval a potom celú noc ďalší kolchozník čerpadlom vyťahoval vodu. Takže ani našich „pracantov“ – pilčíkov Ruda so Singsingom tejto noci nebolo počuť.

Hrzávý: Ráno som sa opäť pobral ďalej. Zo začiatku som šiel asfaltkou, ale hneď prvá odbočka ma priviedla na zarastenú cestu. Vľavo cesta, vpravo kanál a tak som prišiel až k vzdúvadlu. Poobzeral som si ho a vrátnik vzdúvadla mi povedal, že Slováci tadiaľ prešli pred dvomi hodinami. Pri ďalšom vzdúvadle som sa už so splavármi stretol a potom som pokračoval cez Plasku až k miestu k nocovania. Plaska bolo prvé väčšie mestečko, ktorým som cestou prechádzal.

29.7.2010 Plaska – Studzieniczna

Ráno nás zobudilo ticho, keď kolchozník vypol čerpadlo a krásne slnečné ráno. Keďže sme už boli blízko frekventovaného letoviska Poliakov - Augustowa, Gula šiel autom napred nájsť tábor, aby sme vedeli kam máme doplávať. Vyrazili sme krátko po deviatej, lebo bagrista opäť začal pracovať a čierna smradľavá močka dopadala až na náš tábor. Čakalo nás skoro 6km (5,6km) dlhým koniec Augustowho kanála, ktorý ústilo do

jazera Studzieniczne. Tam bol náš nový kemp Swoboda, v ktorom sme mali táboriť až 2 dni.

Len čo sme vyrazili, začalo pršať a pršalo a pršalo... Najskôr som neverila skúseným vodákovi, že dážď na vode je iný ako na súši, ale je to tak. Ak vás aj suchozemský dážď v lete opláchnie, tešíte sa, že vás osviežil. Dážď na vode vami celkom prenikne, pršiplášť aj šaty sa na vás lepia a vy netrpezlivo čakáte, kedy to už skončí. Vtedy ani tá krása okolo vás sa nezdá taká úžasná, vnímate len nedozerné kruhy na hladine a nekonečne dlhý čas. Veru sme zrýchlili, keď sme počas plavby Augustovým kanálom zbadali pred sebou drevený most, pod ktorým sme sa naukladali s rozhodnutím prečkať dážď. Nie všetkým však dážď vadil, lebo asi po hodinke sme na vode pred nami objavili dve telesá, ktoré sa približovali a rástli, až z nich boli dve výletné vodné „autobusy“ s turistami.

Po hodinke dážď pomaly utíchal a my sme sa opäť pohli vpred. Do priepuste Swoboda sme doplávali už pod lúčmi slnka. Časť výpravy už prešla, poniektorí nás čakali a zatiaľ krmili udomácnené labute. Táto priepust bola zaujímavá tým, že ako jediná nás „splavila“ smerom dole, doteraz sme stále len stúpali. Odtiaľ sme pokračovali veľkým jazerom, ktoré pripomínalo začiatok nášho putovania a to hlavne veľkým vetrom a vlnami, ktoré sa nás snažili potopiť. Lenže my sme už po 6 dňoch na vode neboli tí ustráchaní plavčíci ako v 1. deň (aspoň väčšina), ale ostrieľaní morskí vlci, ktorí sa nejakých tých vlniek nezľaknú, a tak sme všetci suchí šťastlivo zakotvili pri móle nášho kempu. Len Karfo chcel dať bodku za celou akciou a urobil obligátneho „eskimáka“. Nerátal však s tým, že tam bude už menej vody a tak si udrel lebeňu.

Náš tábor bol perfektný. Mal všetko, čo sme potrebovali, vrátane reštaurácie s milými a ochotnými čašníčkami, WC, sprchy, ohnisko, saunu, aj pekné drevené posedenie na vode, upevnené na pontónoch. Len čo sme sa „zabývali“, Klačko zavolať majiteľovi člnov a než si ich ten prišiel prevziať, svorne sme ich vyčistili a poukladali pod strom. Ponektorí pomáhali nakladať a my ostatní sme sa s nimi smutným pohľadom lúčili. Od tej chvíle sa z nás stali suchozemci. Večer sme strávili pohodovo, Palo piekol na ohni palacinky, ale boli také dobré, že sa všetkým ani neušli. Bol nádherný západ slnka, ktorý sa odrážal na hladine jazera a zlátil všetko naokolo. Mnohí sme len tak tíško sedeli na drevených laviciach na vode vychutnávali si to.

Hrzavý: Dnes som vyrazil na posledný úsek svojho šliapania. Cesta viedla po asfalte pozdĺž kanála a prvýkrát som musel vytiahnuť aj pršiplášť. Za dažd'a som dorazil k vzdúvadlu a tam si už vegetili naši splavári. Cestou sa trochu roztrúsili a tam sa čakali, aby mohli spoločne prejsť posledným vzdúvadlom na Augustowom kanáli. Tam sa ku mne pridala Singsing, ktorý dostal kvalitný kľúč do nohy. A tak som získal prvého aj posledného spolupútника, s ktorým sme spolu dorazili do cieľa môjho šliapania k jazeru Studzieniczna.

Keby som chcel zhodnotiť toto moje putovanie, vcelku bolo zaujímavé – stretol som sa tu so zvláštnym značením chodníkov, ktoré ma niekedy zaskočilo. Boli asi viac určené pre cyklistov, ktorých bolo viacej, pešieho človeka som stretol len málokedy. Krajina je tam prevažne rovinatá, sem – tam mierne zvlhnená. Potiahlo ma to peknými úsekmi, ale aj takými, ktoré neboli zaujímavé z mojej strany. Viacej ma zaujala cesta popri kanáli. Na konci som mal mapu rozsypanú, keďže som sa do nej často pozeral, ale kompas zostal celý .

30.7.2010 kemp Swoboda - Wilczy Szaniec

Dnešný deň bol iný ako ostatné. To však neznamenalo, že bol nezaujímavý! Práve naopak. Na 9:00 hod. sme mali objednaný autobus, ktorý nás mal odvieŕ do 280km. vzdialeného WILCZIEHO SZANIECA – hlavného sídla A. Hitlera v Katerzynskom lese počas II. Svetovej vojny.

A tak sme si privstali, spáchali hygienu, naraňajkovali sme sa a vybrali sa „ku krížu“. V tejto časti prírodnej rezervácie Mazuri totiž nie sú zastávky, dokonca ani cesty tu nie sú asfaltové, sú len pieskové, spevnené kamením. Po menšom nedorozumení autobusár našu skupinku nakoniec našiel a my sme vyrazili. Cesta ubiehala pokojne. Za oknom sa mihala krajina, zo začiatku s prevažne dedinským výrazom - drobné rodinné usadlosti s lánmi polí dookola, pasúcim sa dobytkom a všadeprítomnými bocianmi, ktoré sa striedali s civilizáciou s mestským štýlom. O dvanástej sme zazreli tabuľu „Wilczy Szaniec“ - a boli sme na mieste.

Už pri parkovisku nás veľký orientačný plán s popismi trás presvedčil, že najlepším riešením bude objednať si sprievodcu. Mali sme šťastie. Nielen preto, lebo naším sprievodcom bol anglicky hovoriaci Poliak - historik a autor turistického sprievodcu, Wilczy Szaniec, ktorý sa už 40. rokov venuje tejto tematike, ale aj preto, lebo sme mali medzi sebou perfektného tlmočníka Maťa, ktorý nám všetko preložil. Hneď pri vstupe sme mali možnosť vidieť staré vojenské autá, maskovacie siete a uniformy, v pozadí ktorých sa všade naokolo vynímali ruiny bunkrov s orientačnými číslami. V zrekonštruovanom vojenskom kine bola umiestnená maketa celého objektu, takže sme si dokázali urobiť predstavu o jeho rozlohe a náš sprievodca nám porozprával zaujímavosti o jednotlivých bunkroch a ich obyvateľoch. Prehliadka tohto neslávne historického miesta trvala asi 2 hod. Potom sme sa s naším sprievodcom rozlúčili a šli sme sa najesť do bývalého vojenského objektu – teraz reštaurácie – a potom sme vyrazili, pretože šofér autobusu nás bol ochotný čakať len do 15:00 hod.. „Domov“ sme prišli krátko pred siedmou večer - s malým meškaním, lebo na ceste bola havária. Cesta späť ubiehala v živom rozhovore, prehliadka v nás zanechala rôzne pocity.

Večer sme sa zišli okolo ohniska a Klačko nám všetkým poďakoval za účasť na tomto splave, ktorý bol venovaný pamiatke kamaráta KLEMA. Ten Cziernu Hanczu splavil asi pred 20 rokmi a veľmi sa sem túžil vrátiť, ale bohužiaľ už to nestihol, lebo je na večnom vandri. Jeho pamiatku sme si uctili minútou ticha a potom nám Klačko porozdával pamätné listy a upomienkové placky. Aj Gula s Karfom mu na pamiatku odovzdali malú plachetničku a za všetkých aj veľký pohár s nápisom Augustov – za organizáciu tejto vydarenej akcie.

Hitlerov VLČÍ BRLOH

Bývalý hlavný Hitlerov stan je najznámejší a najtajnejší objekt tretej ríše, ktorý sa nachádza na území Poľska, blízko mesta Kętrzyn. Vedú k nemu rozbité cesty obklopené hustými lesmi a jazerami. Pochmúrna história Hitlerovho hlavného stanu Vlčí brloh, kde

sa mohli 20. júla 1944 zásadne zmeniť dejiny Nemecka i druhej svetovej vojny, láka desiatky tisíc turistov, ale i neonacistov.

V zamaskovanom mestečku uprostred lesov vo vtedajšom východnom Prusku kedysi stálo okolo 200 budov, z toho niekoľko desiatok bunkrov pokrytých machom. Boli tam dve letiská, elektrárne, vodovody, teplárne, vlaková stanica, ale i čajovne a kasíno. Bez vedomia okolitých obyvateľov tu v roku 1944 žilo cez 2000 ľudí. Nacisti tvrdili, že sa v lesoch stavia továreň na výrobu mydiel. Bunkre mali steny až osem metrov hrubé, v okolí bolo mýnové pole a hlavný stan Hitlera

obklopovali 3 bezpečnostné pásma. Práve vo Vlčom brlohu sa rozhodovalo o využívaní zajatcov v nemeckom zbrojnom priemysle či o stavbe nových koncentračných táborov.

Vedľa Adolfa Hitlera sedávali Hermann Göring, Heinrich Himmler, Martin Bormann, Joseph Goebbels a ďalší, ktorí zmenili osud mnohých európskych národov. Zo stavieb, ktoré boli postavené v roku 1941 neďaleko hraníc so Sovietskym zväzom na území o rozlohe viac ako dva kilometre štvorcové, zostalo veľmi málo. V januári 1945 Nemci vyhodili areál do vzduchu. V päťdesiatych rokoch hľadači pokladov prekopali územie, pretože verili, že nacisti schovali pod bunkre zlato. Poľsko potom využilo zvyšný materiál k stavbe ciest. Na mieste, kde 20. júla 1944 v 12:42 vybuchla bomba, ktorá mala zabiť Hitlera, je kamenná pamätná platňa

prpomínajúca, že Claus von Stauffenberg uskutočnil atentát, za čo spoločne s ďalšími, ktorí sa stavali na odpor hitlerovskej diktatúry, zaplatil životom. O operácii Valkýra, ako sa akcia proti Hitlerovi volala, hovorí aj rovnako sa volajúci film režiséra Briana Singera

s Tomom Cruisom v hlavnej úlohe.

Návštevníci sa o atentáte i napriek chýbajúcemu objektu, ktorý vyletel do vzduchu, dozvedia od sprievodcu všetky podrobnosti vrátane tej, že Hitlera zachránilo, že sa porada

neodohrala podľa plánu v betónovom bunkri, ale v drevenom domčeku. Navyac

Stauffenbergovi sa podarilo odistiť z 2. len jednu nálož a nakoniec aktovka s výbušninou bola súhrou náhod odsunutá od nacistického vodcu za silnú drevenú nohu stolu. Pri výbuchu zomreli 4. ľudia. Stauffenberg, ktorý opustil miestnosť pred výbuchom, bol už pri prúde do Berlína zadržaný a pol hodiny po polnoci nasledujúceho dňa popravený. Súčasťou propagandy bolo to, že na fotkách vyzerali následky výbuchu horšie ako v skutočnosti. Nacisti chceli ukázať, že nad vodcom bdie vyššia moc. Už 3 hodiny po atentáte už Hitler vítal vo Vlčom brlohu fašistického diktátora Benita Mussoliniho. Podal mu ale ľavú ruku, pretože pravú si zranil.

31.7.-1.8.2010 kemp Swoboda – Bratislava

Ráno bolo ako všetky iné, len s tým rozdielom, že tento krát sme balili tábor naposledy. Všetky veci sa dávali do batohov a ukladali sa do Paľovho auta, ktoré išlo do Budmeríc. U seba sme si nechali len malé, príručné batohy s jedlom a vecami na cestu. Ešte posledný pohľad na kemp a o 8:00 hod. nás už 2 dodávky odvážali na železničnú stanicu do Augustowa. Vlak nám šiel síce až o desiatej, ale ešte sme chceli pokúpiť nejaké suveníry pre najbližších a neodmysliteľné krowky.

Z Augustowa sme úplne napráskaným vlakom cestovali do BYALYSTOKU a odtiaľ rovnako plným vlakom až do WARSZAWY. Tešili sme sa, že si prezrieme mesto, lebo sme tam mali 6-hodinovú prestávku. Ale mali sme smolu - keď sme prišli, lialo. Najskôr sme sa len potulovali v okolí stanice, proste tak, aby sme mali strechu nad hlavou, ale potom sme sa osmelili aj kúsok ďalej. Poniektorí navštívili moderné nákupné centrum vedľa stanice, iní sa prešli podzemným podchodom s množstvom obchodíkov pod neďalekým námestím, zopár ľudí navštívilo technické múzeum so zaujímavými exponátmi (boli tam makety historických bitiek z lega, technické výtvarky vedy od ich prvopočiatkov, výstava bicyklov aj astronomická výstava) a my sme si túto historickú budovu obišli z druhej strany a objavili pekný kostol – Kosciel Wszystkich swietych (Kostol všetkých svätých, v ktorom v r 1989 pápež Ján Pavol II. zahájil II. Národný eukalistický kongres) a fontánu.

Medzičasom aj dážď utíchol a my sme sa opäť všetci zišli na nástupišti pri našom vlaku, ktorý nás v nedeľu 31.7. 2010 ráno, krátko pred šiestou, odviezol až do BRATISLAVY.

A za tým všetkým bol **ON!!!**